

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תאריך: 30.3.17

ת"ע 43608-08-14

ת"ע 43796-08-14

ת"ע 43691-08-14

בפני כבוד השופטת שפרה גליק

התובעת:

ר.ו.
ע"י ב"כ עו"ד אורלי לוי ברוך

נגד

הנתבעים:

1. י.ה.ז.
2. ד.ה.ז.
3. ר.ה.ז.
ע"י ב"כ עו"ד אורי אדלשטיין

פסק דין

עניינו של פסק הדין הוא הכרעה בתביעה לקיום צוואה בכתב יד והתנגדויות לצוואה.

הרקע

1. המנוחה מ.ה.ז ז"ל, שנשאה בחייה ת"ז ..... (להלן: "המנוחה"), נפטרה ביום 03.02.2014. המנוחה היתה בת 94 שנים, שרוייה בלא ילדים, גרושה.
2. המנוחה הותירה אחריה צוואה בכתב יד, מתאריך 25.03.2011 (להלן: "הצוואה"), בה ציוותה עיזבונה לבנות אחיה: לגברת ר.ו ולנ.א.ב.
3. הגברת ר.ו (להלן: "התובעת") הגישה תביעה לקיום צוואת המנוחה בת"ע 43608-08-14.
4. אחיה של המנוחה, מר י.ה.ז, ובנו מר ד.ה.ז הגישו התנגדות לקיום הצוואה בת"ע 43796-08-14, ואילו אחיינה של המנוחה (בנו הנוסף של מר י.ה.ז), ר.ה.ז, הגיש התנגדות בת"ע 43691-08-14, (המתנגדים ייקראו "הנתבעים" או הנתבע, לפי העניין).

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תאריך: 30.3.17

ת"ע 43608-08-14

ת"ע 43796-08-14

ת"ע 43691-08-14

בפני כבוד השופטת שפרה גליק

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28

תמצית טענות הצדדים .

5. הנתבע י.ה.ז טען בהתנגדותו, כי הינו קשיש המתגורר בבית אבות ולטענתו, הזכות על פי הצוואה ניצלו את מצבה הנפשי של המנוחה והפעילו עליה השפעה בלתי הוגנת לערוך צוואה לטובתן.
6. עוד טען הנתבע, כי המנוחה הייתה דמנטית בעת עריכת צוואתה וטרם עריכת הצוואה אף הוכרזה כחסויה ומונה לה אפוטרופוס. לטענתו של הנתבע, המנוחה לא ידעה להבחין בטיבה של צוואה עת ערכה, לכאורה, צוואתה.
7. הנתבע פירט, כי התובעת והזוכה הנוספת העבירו באפריל 2010 את המנוחה לבית אבות "משען" בחולון וזאת כיוון שגברת ו. עבדה שם. בספטמבר 2010 העביר בית האבות "משען" את המנוחה למחלקת תשושים. עקב כך, הנתבע ביקש כי ימונה למנוחה אפוטרופוס ואילו הזוכים על פי הצוואה התנגדו לכך. בית המשפט מינה כמומחה מטעמו את ד"ר **ברבר**, אשר המליץ למנות לה אפוטרופוס וביום 06.07.2011 מונה לה אפוטרופוס. (מונה לה אפוטרופוס זמני ב-13.04.2011).
- חודש לאחר שניתנה, חוות דעתו של ד"ר **ברבר** (חוות הדעת מתאריך 17.02.2011) חתמה לכאורה המנוחה על הצוואה ולטענת הנתבע – המנוחה לא יכולה הייתה להבחין בטיבה ועל כן יש לבטלה.
8. עוד טען הנתבע בהתנגדותו, כי "**מוטל צל גדול של ספק, באשר לזהות כתב היד שעל הצוואה**" וכי אין זה כתב ידה של המנוחה.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תאריך: 30.3.17

ת"ע 43608-08-14

ת"ע 43796-08-14

ת"ע 43691-08-14

בפני כבוד השופטת שפרה גליק

9. ועוד טען הנתבע, כי הזכות על-פי הצוואה נטלו חלק בעריכתה וסייעו למנוחה לערוך הצוואה.
10. בנסיבות אלה, ביקש הנתבע לבטל הצוואה.
11. הנתבע, ר.ה.ז, חזר בהתנגדותו על טענות אביו הנתבע י.ה.ז ולמען הקיצור לא אמנה כאן את טענותיו.
12. בתגובה להתנגדויות טענה התובעת, כי יש למחוק את התנגדותו של הנתבע ר.ה.ז, זאת מאחר שאינו יורש על פי דין ואף אינו זוכה על פי צוואה כלשהי.
13. התובעת טענה, כי בעת עריכת הצוואה, כמו גם בעת עריכת צוואותיה הקודמות של המנוחה, ידעה המנוחה להבחין בטיבה של צוואה. לטענתה "**המנוחה הייתה כשירה לכתוב צוואה, לערוך צוואה, לחתום על צוואה, היא ידעה את היקף רכושה, ידע מי קרוביה על פי דין, ידעה כי יש לה שני אחים : י, ואמה של המבקשת, ואחותה, הינן בנותיה של האחות, וידעה כי לישראל ארבעה ילדים. המנוחה הבינה את משמעות הציווי**".
14. לטענתה של התובעת, חוות הדעת של ד"ר גורביץ' מיום 16.12.2010 (הוגשה בתיק אפוסטרופסות – ש.ג.) הינה חוות דעת "מוזמנת" מטעמו של הנתבע, הבדיקה הייתה מאולתרת ובעת הבדיקה למנוחה לא היו משקפי ראייה, ד"ר גורביץ' לא ביצע את המבדקים הנדרשים למנוחה, "**וכן קיים פגישה בתנאים לא מתאימים לחלוטין לאבחון פסיכוגריאטרי**", וממילא קביעותיו, לפיהן המנוחה דמנטית לחלוטין או סובלת מאלצהיימר – שגויות, ואף סותרות אבחון מקצועי שנעשה על-ידי ד"ר פלופסקי ביום 24.11.2010.
15. עוד טענה התובעת, כי לא ניתן להתייחס לחוות דעתו של ד"ר ברבר במסגרת ההליך הנוכחי, שכן בין היתר ד"ר ברבר קבע, כי המנוחה הייתה מסוגלת להיות אחראית על עצמה ולא המליץ על מינוי אפוסטרופוס לגוף. התובעות ציינו עוד, כי בניגוד להחלטת בית המשפט,

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תאריך: 30.3.17

ת"ע 43608-08-14

ת"ע 43796-08-14

ת"ע 43691-08-14

בפני כבוד השופטת שפרה גליק

- 1 הנתבע המציא לד"ר ברבר מסמכים נוספים מעבר לאמור בהחלטת בית המשפט, גם פירוט
2 נכסיה וגם הכפשות מצדו על התנהלות התובעת. הפגמים שנפלו בחוות דעת ד"ר ברבר
3 מובילים למסקנה, כי אין להישען על חוות דעתו.
4
5 16. התובעת ציינה בתגובתה, כי לא הייתה נוכחת בעת כתיבת צוואתה של המנוחה ולא
6 "דחפה" את המנוחה לכתוב אותה, לא סייעה לה, לא חתמה עליה כעדה ולא ידעה כלל על
7 עריכתה, אלא חודשים לאחר מכן. לטענתה של התובעת, היא גם לא התלוותה למנוחה עת
8 הפקידה את צוואתה אצל רשם הירושות.
9
10 17. התובעת הוסיפה בתשובתה להתנגדויות, כי אין כל ממש בטענה בדבר השפעה בלתי הוגנת,
11 המנוחה הייתה לתובעת והזוכה הנוספת "כאמא, והן לה כבנות", המנוחה כלל לא הייתה
12 תלויה בהן, היא הייתה "אשה דעתנית, נחושה, בעלת יכולות גבוהות, ניהלה מספר בתי
13 ספר ואת המשפחה כולה, לרבות נכסיה ונכסי אחותה".
14
15 18. התובעת הוסיפה, כי מעולם לא גזלה את רכוש המנוחה, לא היא ולא אחותה, הן לא בודדו
16 את המנוחה, ההיפך הוא הנכון: התובעת ואחותה פעלו בכל דרך אפשרית לטפח את הקשר
17 בין הנתבע למנוחה ולאחר שהקשר נותק פעלו לחדשו, אלא שהנתבע וילדיו בחרו להתנתק.
18
19 19. בשל כל האמור לעיל, התבקשתי לדחות את ההתנגדויות.
20
21 דיון.
22 טענת הזיוף.
23
24 20. בישיבת יום 12.05.2015 ניתנה החלטה הדוחה בקשת הנתבעים למנות מומחה גרפולוג, בין
25 היתר נקבע על ידי כך:
26
27 "2. אכן הצוואה הופקדה ובהתאם לסעיף 21 ב' לחוק הירושה, יש ראייה
28 לכאורה שהמנוחה היא שעשתה הצוואה. מנגד, מה שנטען ע"י עו"ד בן

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תאריך: 30.3.17

ת"ע 43608-08-14

ת"ע 43796-08-14

ת"ע 43691-08-14

בפני כבוד השופטת שפרה גליק

- 1 דוד כראשית ראייה, שאין זה כתב ידה של המנוחה על פני הצוואה, אינו
2 נראה בעיני כראשית ראייה. גם אין המדובר בחוות דעת של ממש, גם לא
3 הוצגו המסמכים הנתענים, וכאמור, המשקל של מה שהוא בעצם מעין
4 מכתב, אינו שקול כנגד הראייה לכאורה שבהפקדה.
5 לפיכך, אינני ממנה מומחה גרפולוג. 3.
6 עם זאת, משסירבתי למנות מומחה גרפולוג, נסללת דרכם של הצדדים 4.
7 להגיש חוות דעת מטעמם, בנושא של כתב ידה של המנוחה – האם הוא
8 נמצא על פני הצוואה אם לאו".
9
10 21. לא הוגשו מטעם הנתבעים כל חוות דעת גרפולוגית וזאת למרות שאפשרתי להם לקבל
11 במזכירות בית המשפט את צוואתה המקורית של המנוחה, אשר הופקדה בכספת בית
12 המשפט.
13
14 22. בנסיבות אלה, יש לראות הנתבעים כמי שזנחו את טענת הזיוף – ואני דוחה אפוא הטענה.
15
16
17
18 הטענה בדבר העדר כשרות למנוחה .
19
20 23. כידוע, קובעות הוראות סעיף 26 לחוק הירושה תשכ"ה 1965 כך :
21
22 "כשרות לצוות
23 צוואה שנעשתה ע"י קטין או על ידי מי שהוכרז פסול דין או שנעשתה בשעה
24 שהמצווה לא ידע להבחין בטיבה של צוואה – בטלה."
25
26 24. הפסיקה הרבתה לעסוק בשאלה מה פירוש "להבחין בטיבה של צוואה".

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תאריך: 30.3.17

ת"ע 43608-08-14

ת"ע 43796-08-14

ת"ע 43691-08-14

בפני כבוד השופטת שפרה גליק

- 1 הכללים סוכמו בפסיקה על פי שלושה רכיבים עיקריים: מודעות המצווה לעובדה שהוא
2 עורך צוואה, ידיעתו בדבר היקף רכושו ויורשיו, מודעותו באשר לתוצאת עריכת הצוואה על
3 יורשיו.
4
5 ראו: ע"א 851/97 ; 160/80 בנדל נ' בנדל, פ"ד ל"ח (3) 101 ;
6 ע"א 15/85 מזרחי נ' רז ואח' פ"ד מ"א (4) 454.
7
8 25. ועוד נקבע בפסיקה, כי על המצווה להיות בדעה צלולה ולפרש נכונה את המציאות הסובבת
9 אותו, כאשר דעתו משוחררת מלחצי נפש חולניים, תעוועי דמיון, ומחשבות שווא.
10
11 ראו: ע"א 1212/91 קרן לב"י ואח' נ' בינשטוק פ"ד מ"ח (3) 705 ; ע"א 5185/93
12 היועמ"ש נ' מרום פ"ד, מ"ט (1) 318 ; דנ"א 1516/95 מרום נ' היועמ"ש פ"ד נ"ב (2) 813.
13
14 26. בשל טענות העדר הכשרות של המנוחה, שנטענו בהתנגדויות, מיניתי כמומחה מטעם בית
15 המשפט את פרופסור שלמה נוי (להלן: "המומחה").
16
17 27. המומחה הגיש מטעמו חוות דעת הנושאת תאריך 03.08.2016 ובה נאמר, בין היתר, כך :
18
19 "מהלך ודיון
20
21 במסגרת הדיון במקרה זה, נתבקשתי להעריך את כשירותה של המנוחה, שנפטרה ב-
22 04.2.14 לחתום על מסמכים משפטיים : 25.3.11
23 קביעה רטרוספקטיבית של הכשירות לערוך צוואה :
24
25 קביעה רטרוספקטיבית של הכשירות לבצע פעולה משפטית נסמכת על הערכה כללית
26 של מצבה הקוגניטיבי והנפשי של המנוחה, תוך התייחסות ספציפית להבנתה את היקף
27 רכושה, משמעותה של צוואה והשלכות פעולותיה על הנפשות המעורבות. במקרה הנ"ל,
28 בוצעה הערכה, כחודש ושבוע לפני המועד הנדון.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תאריך: 30.3.17

ת"ע 43608-08-14

ת"ע 43796-08-14

ת"ע 43691-08-14

בפני כבוד השופטת שפרה גליק

1 מהתיעוד שעמד בפני, ניתן לראות, כי עד ל-17.2.11, עת נבדקה על ידי ד"ר ברבר, אין
2 בפני תיעוד לגבי ירידה קוגניטיבית אצל המנוחה .

3
4 יתרה מכך, במספר בדיקות במהלך 2010 ותחילת 2011, צויין ע"י הרופא המטפל כי הוא
5 בהכרה מלאה ומתמצאת במקום ובזמן, וכי אין ירידה קוגניטיבית משמעותית.

6 בנובמבר 2010 אף צוין, כי במבחן MMSE, השיגה ציון של 27/30, שכאמור מעיד על מצב
7 קוגניטיבי תקין. בבדיקתו של ד"ר ברבר צוינו בעיות זיכרון, אולם מבחן MMSE היה
8 25/30. תוצאה זו בגיל מבוגר, מעידה על ירידה קלה בלבד במצב הקוגניטיבי, שבד"כ
9 סטטיסטית אינה בכשירותה המשפטית. ביוני 2011 צוין, כי קיימת ירידה תפקודית
10 וקוגניטיבית וצוין כי קיימת תמונה פרקינסונית.

11
12 ממועד זה ניתן לראות הדרדרות מתמדת במצבה הקוגניטיבי ובדצמבר 2013 צוין כי לא
13 מתמצאת בזמן או במקום, זיכרון לקוי מאד, דמנציה קשה, זקוקה לעזרה והשגחה מלאה
14 כל שעות היממה.

15
16 לאור כל זאת, ניתן לקבוע, כי ההתדרדרות המשמעותית במצבה, החלה בסביבות יוני
17 2011, ואילו בתקופה שלפני זה, הייתה במצב קוגניטיבי תקין, או לכל היותר קיפוח
18 קוגניטיבי מועט שלא גרם לפגיעה בכשירותה המשפטית. ד"ר ברבר לא מציין ירידה
19 משמעותית הדורשת למשל מינוי אפוטרופוס. מצד שני, ההתדרדרות החל מיוני 2011,
20 הינה בקצב מהיר מאד, ויתכן כי מהלך זה מוסבר ע"י חבל הראש ממאי 2011, יחד עם
21 זאת, לאור המידע שפורט, ההסתברות גבוהה יותר כי במועד הנדון אין תיעוד היכול
22 להצביע על אי-כשירות לכתובת צוואה,

23 בכבוד רב,

24 פרופסור שלמה נוי.

25
26 28. כלומר, על פי מסקנת המומחה הייתה המנוחה כשירה לערוך את צוואתה, או לפחות
27 לגישתו של המומחה, לא נשללה כשרותה של המנוחה.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תאריך: 30.3.17

ת"ע 43608-08-14

ת"ע 43796-08-14

ת"ע 43691-08-14

בפני כבוד השופטת שפרה גליק

29. בהמשך חקירתו ענה המומחה בהגינות רבה, שיכול להיות כי לו היה מונח על החומר הנחוץ בפניו, היה משנה דעתו. להלן אצטט מתוך חקירת המומחה, בעמודים 52-53 לפרוטוקול : (בתשובה לשאלה כיצד הוא מתייחס לחוות דעתו של ד"ר ברבר, אשר חווה דעתו בקשר למנוחה, בחייה, במסגרת תיק האפוסטרופסות שהתנהל בבית משפט זה (תיק אפוסטרופסות מספר 26118-01-11) :

"המשך חקירה :

ת. [מעין במסמך]. זה בהחלט גורם לי למחשבה שניה ואני אסביר למה. יש פה מה שאנחנו קוראים "תפקידים ניהוליים", התפקידים הגבוהים, המיני מנטל הרגיל אתה לא בודק תפקודים ניהוליים, אתה קורא פונקציה, זיכרון והלאה, תפקודים ניהוליים – השלכות, הבנה, וכן הלאה. אנחנו שואלים יכולת לתכנן – תראה לי איך אתה מתכנן נסיעה לחו"ל, יש הרבה פונקציות. מיני מנטל בודק מיני זיכרון וכן הלאה. יש ליקוי משמעותי, היא לא מסוגלת להבין את רכושה והיקפו לפי הבדיקה, לא יודעת פרטים כמו שכ"ד וכן הלאה, בליקויים התפקודיים שבהם אתה צריך לנהל רכוש, יש לה חסר משמעותי לפי הבדיקה. לעומת זאת, במיני מנטל, וזה מה שעמד למול עיני, ברבר מוציא 25/30, שזו דמנציה מחומרה קלה, שסטטיסטית רוב האנשים בקלה הם קלים, הוא אומר שיש חומר(ה) בינונית, אני מתנגד לכך, 25/30 זו קלה, אבל הניהוליים המורכבים יותר היא יותר בעייתית.

שאלות בית המשפט :

ש. מה שאתה מנסה להגיד, שלפי חוות הדעת של ד"ר ברבר, היא לא הייתה כשירה לערוך צוואה, בניגוד לחוות דעתך ?
ת. על פי התפקוד כאן, ההסתברות שלא יכלה לכתוב צוואה היא גבוה יותר. אמרתי ש21/30 זה קלה, הרוב הם כשירים וכתבתי שאני מסתמך על הכשירות כי לא פסל לאפוט', הוא לא אמר את זה..

ובהמשך : (עמוד 54 לפרוטוקול)

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תאריך: 30.3.17

ת"ע 43608-08-14

ת"ע 43796-08-14

ת"ע 43691-08-14

בפני כבוד השופטת שפרה גליק

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28

"ש. אני מפנה אותך לעמוד 3 תחת הכותרת "מצב החסויה", וכדי להקל על כולנו, אני מצטט 5 שורות מלמטה. [מקריא]. עכשיו, כשאתה רואה.. [נקטע]. היא כותבת מ-7.12.10.

ת. המסמך לא עמד מול עיני.

ש. המסמך לא היה בפניך ?

ת. לא היה.

ש. כשאתה רואה שלא רק ד"ר ברבר התרשם שהגברת לא מתמצאת בענייני רכושה, אלא חודשים קודם לכן גם פקידת הסעד התרשמה באותו אופן, זה תומך בשינוי חוות דעתך ?

ת. תומך במה שאמרתי לבית המשפט לפני 5 דקות."

30. אני רואה בתשובות המומחה, בחקירתו, משום חזרה מן האמור בחוות דעתו.

הדברים הם פשוטים: ממילא "בנה" המומחה את חוות דעתו על חזקת הכשרות (לעניין חזקת הכשרות: ראו סעיף 1 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות תשכ"ב 1962) – לכאורה – של כל אדם ובחוות דעתו סקר, כי חזקה זו לא נסתרה – ומשום כך הגיע למסקנה אליה הגיע, אך הנה, משהוצגו לו מסמכים ותיעוד רפואי, אשר יש בו כדי לסתור את חזקת הכשרות – אמר המומחה, כי "ההסתברות (של המנוחה ש.ג.) שלא יכלה לכתוב צוואה גבוהה יותר".

אזכיר בהקשר זה, את פסק דינו של כבוד השופט רובינשטיין בבע"מ 8412/14 פלוני נ' פלונית (08.01.2015) (פורסם במאגר "נבו"), שם נקבע כי בבית המשפט לענייני משפחה, "דרך המלך" היא לפנות לבית המשפט ולבקש מינוי מומחה ואם הורה בית המשפט על מינוי מומחה מטעמו, רשאי בעל דין להביא בפניו מסמכים רפואיים גולמיים (שלא הוכנו לצורך הליכים משפטיים). רק לאחר שתינתן חוות דעת המומחה, ניתן להעיד רופאים שחיוו דעתם באופן פרטי ולחקור את המומחה לאחר שיובאו לידיעתו ומראש, חוות הדעת הפרטיות.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תאריך: 30.3.17

ת"ע 43608-08-14

ת"ע 43796-08-14

ת"ע 43691-08-14

בפני כבוד השופטת שפרה גליק

- 1 כך בדיוק נעשה במקרה הזה ומשהוצג חומר זה לפרופסור נוי, הרי הוא נתן על כך דעתו
2 והשיב כפי שציטטתי לעיל.
3
- 4 31. אין בידי לקבל האמור בסיכומי התשובה של התובעת, כי לכאורה, יש לדחות את דבריו של
5 פרופסור נוי ולפיהם, ההסתברות שהמנוחה לא יכולה הייתה לכתוב צוואה סותרים את
6 תשובותיו לשאלות ההבהרה מצדה, וזאת בין היתר באשר :
7
- 8 31.1 פרופסור נוי בתשובותיו הסביר, כי עליו לראות מהלך קליני מלא ולא פרטי מידע
9 בודדים.
10
- 11 31.2 דבריו אינם סותרים את האמור בחוות דעתו בהתחשב בכך שהוצגו לו מסמכים
12 רפואיים שלא היו בידי קודם לכן, והכל כפי שהסביר.
13
- 14 32. תמיכה למסקנתו האמורה לעיל של הפרופסור אני מוצאת בראיות הבאות :
15
- 16 32.1 חוות דעתו של ד"ר ברבר מיום 27.02.2011 (אשר ניתנה בתיק האפוטרופוסות
17 (26118-01-11) (ד"ר ברבר ראה את המנוחה ביום 10.02.2011) :
18
- 19 **"סיכום ודיון"**
20 מדובר באשה בת 91, גרושה מזה שנים רבות, בבדיקה שלי עמדו בפני מסמכים
21 כפי שהועברו מהצדדים (התעלמתי מדבריו של ד"ר גורביץ) אני מתרשם כי
22 הגב' סובלת מירידה קוגניטיבית בינונית, יש לה יכולות זיכרון מסוימות, אך
23 כשאני מנסה לשאול ולרדת לפרטים, הגב' לא מצליחה לענות.
24
- 25 לדבריה, היא יודעת לנהל את ענייניה, אך בפועל לשאלותי, תשובותיה לא כל כך
26 תואמות (ע"ס פירוט נכסים שהועברי אלי. א1)
27
- 28 אין היא יודעת בוודאות את כמות הכסף בבנק שלה, "אולי חצי מליון"..
29 אין היא יודעת את היקף רכושה ואת היקף שכר הדירה שהיא גובה.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תאריך: 30.3.17

ת"ע 43608-08-14

ת"ע 43796-08-14

ת"ע 43691-08-14

בפני כבוד השופטת שפרה גליק

1 אין היא זוכרת את התרופות שהיא מקבלת, טוענת שאלו "רק ויטמינים".
2 מתקשה גם בכתיבת צ'ק, והייתי צריך לעזור לה לכתוב צ'ק חדש (בזמן
3 ששילמה לי).
4

5 סובלת מירידה קוגניטיבית כמתואר.

6
7 לסיכום : לאור האמור לעיל, אני ממליץ על מינוי אפוטר' על רכושה בשלב זה.
8 הגברת מוסרת לי בבדיקה, כי ירון בן האחייניה שלה מסייע לה והיא מעוניינת
9 כי הוא ימשיך לסייע לה.

10 מסקנות

- 11
12 1. ממליץ למנות לגברת אפוטר' על רכושה בלבד בשלב זה.
13 2. הגב' אינה יכולה לנקוט עמדה אם ימונה לה אפוטר' ואם לאו.
14 3. בבדיקה הגב' כן הביעה רצונה, כי בן אחייניתה י. יעזור לה בניהול
15 נכסיה ולכן אני ממליץ לשקול כי י. יהיה אחד מהאפוטרופסים, במידה
16 ובית המשפט הנכבד יסכים לכך.

17 "(-)..
18

19 (חוות דעתו של ד"ר ברבר סומנה מוצג בימש/12).

20
21 32.2 ד"ר ברבר אף נחקר בפניי ואישר, כי חוות דעתו (בימש/12) נעשתה על סמך בדיקה
22 אשר ערך למנוחה ביום 10.02.2011 (ראה עמוד 62 לפרוטוקול, שורות 29-26).
23 אמנם ד"ר ברבר הודה בחקירתו, כי בניגוד להחלטתי ראה את חוות דעתו של ד"ר
24 גורביץ ואף קיבל את רשימת נכסי המנוחה, אך ענה בחקירתו הנגדית, בין היתר,
25 כך:

26
27 "ש. יכול להיות שמה שהרגשת/בדקת באותו רגע, לא משקף באופן
28 מלא את היכולת שלה ?

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תאריך: 30.3.17

ת"ע 43608-08-14

ת"ע 43796-08-14

ת"ע 43691-08-14

בפני כבוד השופטת שפרה גליק

1 אני הסתמכתי על הבדיקה ועל סמך הבדיקה שעשיתי, הכל יכול
2 להיות. בפסיכיאטריה יכול להיות ככה ובעוד שבוע יכול להיות
3 ככה, כולנו יודעים את זה.. " (עמוד 67 שורות 23-28).

ובהמשך :

4
5
6
7 אתה חושב שאולי היית צריך לערוך בדיקות נוספות שלא ערכת ?
8 ערכת את הבדיקות הנורמטיביות שעורכים, אין פסיכומט, זה
9 בדיקות שעושים, אפשר לשלוח לטסטים פסיכולוגים, אבל לא
10 חשבתי שצריך לעשות. למשל יש בעיה של הבחנה, דמנציה כזו
11 או אחרת, אדם שרוצה לבדוק אם יש אלצהיימר או דמנציה
12 אחרת, לא תמיד מצליחים אבל לא במצב הזה כשאת מנסה
13 לראות את הבדיקה מבחינה קלינית. דרך אגב, גם אצל כבוד
14 השופט שוחט, זו לא בדיקה שצריכים לעשות אותה, זו בדיקה
15 שאת עושה ככוח עזר לבדיקה שלך, את יודעת שהבדיקה יכולה
16 להיות ככה ומחר ככה ומחרתיים ככה, לא 10-15 או 25-27.."
17 (עמוד 61 לפרוטוקול, שורות 21-28).

ובהמשך : (עמוד 69)

18
19
20
21 אתה הגעת למסקנה שצריך למנות לה אפוט' בגלל שהשוואת את
22 התשובות שלה לרשימת הנכסים שניתנו לך ?
23 גם זה וגם כי שאלתי אותה עוד שאלות, שאלתי לגבי הדירות, מי
24 לוקח כספים, שהיא לא ידעה לענות לי על הדברים האלה.
25 או שלא רצתה לענות לך.
26 יכול להיות, זה מה שהיא אמרה לי.."
27

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תאריך: 30.3.17

ת"ע 43608-08-14

ת"ע 43796-08-14

ת"ע 43691-08-14

בפני כבוד השופטת שפרה גליק

1 אציין כי האמנתי לד"ר ברבר, כי בקביעת חוות דעתו בשעתו, הסתמך הוא על
2 הבקשה שלו עצמו ולא על המסקנות של ד"ר גורביץ, שאת חוות דעתו ראה בניגוד
3 להחלטה.

4
5 32.4 תסקיר שירותי הרווחה של אגף הרווחה מעיריית חולון (סומן כמוצג בימש/13)
6 שניתן ביום 06.07.2011 בתיק אפוט' 26118-01-11 מצוין, בין היתר, כך:

"מצב החסויה

7
8
9 גב' מ.ה.ז, שוהה במחלקת תשושים לשם הועברה ב- 09/10 ממחלקת
10 העצמאיים, עקב ירידה במצבה הבריאותי והתפקודי, והזנתה עצמית
11 וסביבתית.

12
13 בביקורי הראשון בבית האבות, בתאריך 7.12.2010, נוכחתי לראות את
14 הקשישה מסודרת בהופעתה החיצונית, נראית כפי גילה, מדברת ויוצרת
15 קשר עם הסביבה באופן חופשי. בשיחה משתדלת לשתף פעולה, קצב
16 דיבורה איטי ובמהלך דיבורה יש נתקים רבים, כלומר קו מחשבתה נקטע
17 ולא מסוגלת להשלים משפט. הקשישה מסרה, כי לא זקוקה למינוי
18 אפוטרופוס, אך להתרשמותי לא מבינה את משמעות המושג של מינוי
19 אפוטרופוס ותפקידיו.

20
21 במהלך השיחה התרשמתי, שגב' מ. מביעה את עצמה בצורה מאוד
22 בסיסית, ורק עונה לשאלות בצורה מאוד פשוטה ולא מפרטת, תגובתה
23 "שטוחה" מאוד. מ. מסרה, כי ירון מטפל בענייניה, והם הולכים ביחד
24 לבנק על מנת לבצע פעולות. מ. לא הייתה מסוגלת לענות לשאלות על
25 ניהול כספים בפועל, לא זכרה את היקף נכסיה ואופן ניהולם, אך אמרה
26 כי סומכת על י.

27

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תאריך: 30.3.17

ת"ע 43608-08-14

ת"ע 43796-08-14

ת"ע 43691-08-14

בפני כבוד השופטת שפרה גליק

1 בשיחה עם מ. מסרה כי "רוצה להוריד מהגב את אחיה י., אשר רוצה
2 להשתלט על כספה". לדבריה, אחיה לא מגיע לבקרה, ולא שומר עמה על
3 קשר.
4

5 בביקור השני שנערך ב- 5/4/2011 התרשמתי מירידה כללית במצבה,
6 אשר התבטאה ביכולת מצומצמת יותר לענות לשאלות. במהלך השיחה,
7 גב' מ. הרבה פעמים ביקשה להסביר לה את השאלות והייתה אומרת:
8 "אני לא מבינה" גם אחרי הסבר נוסף, לשאלות פשוטות כגון: מי מגיע
9 לבקר, מי דואג לה, והאם מרוצה מהטיפול ב"משען" ענתה לעניין,
10 והייתה עקבית בעניין קשר משפחתי חם ואוהב בינה לבין ר. נ. וילדיהן
11 ...

12
13 יום למחרת התקיימה פגישה באגף הרווחה ... במהלך הפגישה, שוב
14 התרשמתי, כי הקשישה לא מבינה מה המושג אפוטרופוס ומה תפקידיו.
15 ...

16 מבחינה תפקודית: מתהלכת לבד באופן איטי מאוד עם בעיות בשיווי
17 משקל, זקוקה לעזרה בכל הפעולות היומיומיות, אינה שולטת על סוגרים
18 ומשתמשת במוצרי ספיגה, נוטה להתלכלך. על פי דוח סוציאלי
19 מ"משען", גב' מרגלית זקוקה לדרבון רב, כדי להחליף בגדים ולהתקלח.
20 ...

21 להתרשמותי וכן על-פי מסמכים רפואיים, הקשישה אינה מסוגלת לנהל
22 את ענייניה ולטפל בנכסיה ולכן זקוקה למינוי אפוטרופוס ... "

23
24 32.5 המנוחה עצמה הייתה נוכחת בדיון שהתקיים בפניי בתיק האפוטרופוסות ביום
25 30.03.2011 (חמישה ימים לאחר כתיבת צוואתה) והיא מסרה לי (לאחר תום הדיון)
26 כדלקמן:
27

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תאריך: 30.3.17

ת"ע 43608-08-14

ת"ע 43796-08-14

ת"ע 43691-08-14

בפני כבוד השופטת שפרה גליק

- 1 "אחי י. ממרר לי את החיים, הוא מבקש להשתלט עלי ועל רכושי, ואני
2 מתנגדת. אני רוצה להיות ברשותי" (עמוד 4 לפרוטוקול, שורות 7-8).
3
4 דברים אלה נאמרו, מן הסתם, בתגובה לבקשתו של הנתבע 1, אחי המנוחה, אשר
5 פתח את תיק האפוסטרופסות, בטענו שהתובעות מנסות לנצל את חולשתה
6 ולהשתלט עליה.
7
8 32.6 במסגרת תיק האפוסטרופסות שהתנהל בפני נחקרה המנוחה וכך השיבה בדיון מיום
9 11.4.11 (עמוד 7 לפרוטוקול)
10
11 **"לשאלת בית המשפט: אני למדתי להיות מורה בסמינר הקיבוצים בשנת 1919**
12 **הייתי מורה בבית שמש"**
13 התשובות שנתנה אינן תואמות את מציאות חייה: המנוחה לא למדה בסמינר
14 הקיבוצים ב-1919 אלא נולדה באותה שנה.. המנוחה מעולם לא הייתה מורה בבית
15 שמש ודבר זה אושר ע"י התובעת בתיק שבפני, ראה תשובותיה בשיבת 8.5.16
16 בעמ' 39 לפרוטוקול שורה 20 וכן בעמוד 40 לפרוטוקול שורה 3.
17
18 32.7 שבועיים קודם כתיבת צוואתה של המנוחה ביום 6.3.11 נקבע שמצבה הקוגנטיבי
19 של המנוחה מדרדר, המנוחה נפלה ונחבלה בראשה (כזכור פרופ' נוי, המומחה
20 מטעם בית המשפט אישר בתשובתו לשאלות ההבהרה, כי טעה כאשר כתב שחבלת
21 ראש זו הייתה במאי 2011 (ראה עמ' 56 לפרוטוקול שורות 13-8) יצוין עוד כי גם
22 בחוות דעתו כתב המומחה שחבלת ראש יכולה להאיץ הדרדרות קוגנטיבית.
23
24 32.8 עו"ד אורית תובל פרידמן נתנה בתיק זה תצהיר מטעם התובעת ובו הצהירה כן
25 בסעיף 15: "ההליך בתיק האפוסטרופסות היה מאוד טראומטי למנוחה. בפגישה
26 שהתקיימה במשרדי לאחר קבלת חוות דעתו של מומחה בית המשפט, ד"ר ברבר
27 מיום 17.2.11 אמרה לי המנוחה כי הרגישה רע במהלך הבדיקה אצל ד"ר ברבר כי
28 לא אהבה את השאלות ששאל אותה כי "לא היה לה טוב" וכי היא לא מוענה

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תאריך: 30.3.17

ת"ע 43608-08-14

ת"ע 43796-08-14

ת"ע 43691-08-14

בפני כבוד השופטת שפרה גליק

1 שישראל או ילדיו ישתלטו על רכושה. במהלך אותה פגישה הבהרתי למנוחה כי
2 חוות דעתו של המומחה, ד"ר ברבר, קובעת כי יש למנות לה אפוטרופוס לרכוש
3 ואמרתי לה כי בכוונתי לחקור אותו חקירה נגדית וכי ההליך עדיין לא הסתיים
4 ובהחלט יכול להיות שלא ימונה לה אפוטרופוס. בתגובה אמרה לי המנוחה כי היא
5 מבינה שטעתה בכל הנוגע להורשת חלק מרכושה לילדיו של ישראל כאמור
6 בצוואה מיום 19.1.10 וביקשה שאכין עבורה צוואה חדשה על פיה היורשות
7 היחידיות תהיינה נאוה ורבקה. אני הבהרתי לה כי נוכח חוות דעתו של ד"ר
8 ברבר, אני מעדיפה שלא לערוך עבורה צוואה חדשה והצעתי לה לערוך צוואה
9 בכתב ידה ולהפקיד אותה אצל הרשם לענייני ירושה. הבהרתי לה כי לצוואה
10 בכתב יד יש ערך מוסף וכך גם בכל הנוגע להפקדת צוואה שכזו אצל רשם
11 הירושה".

12
13 בסעיף 18 לתצהירה מתארת עו"ד תובל פרידמן פגישה נוספת עם המנוחה לאחר
14 מתן פסק הדין בתיק האפוטרופוסות ושם אמרה בניסוח אף חריף יותר " אני
15 הרגשתי שהמנוחה מאוכזבת ממני בשל העובדה שסירבתי לערוך עבורה צוואה
16 חדשה וגם בגלל תוצאות ההליך". אין בעיני ל"שפיטה" של עו"ד תובל פרידמן ערך.
17 עם זאת בחקירתה ניסחה העדה "לרכך" את הדברים (ראה תשובותיה בחקירתה
18 הנגדית בעמ' 23 לפרוטוקול שורות 16-11). אח"כ בהמשך התפלאה כי בפרוטוקול
19 הדיון בנושא האפוטרופוסות דבריה כווננו רק לזהות האפוטרופוס ולא לעצם הצורך
20 במינוי בכלל (ראה עמ' 27 לפרוטוקול שורות 4-18). ניכר מכל התנהגותה של עו"ד
21 תובל פרידמן שהיא ערה לעובדה שהמנוחה לא יכולה להבחין בטיבה של צוואה.

22
23 32.10 בחוות דעתו של ד"ר ברבר (מיום 27.02.2011 ואשר סומנה כמוצג בימש/12), נאמר:
24 הגיעה כאמור עם בני משפחתה, היא לא יודעת לומר לי מי האמא שלהן".
25 כזכור, המנוחה הגיעה לפגישה עם שתי אחיינותיה שכחלוף חודש תצווה היא להן
26 את רכושה, אך אינה ידעה כי אימן היא אחותה. משמע, היא לא ידעה מי הם
27 יורשיה.

28

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תאריך: 30.3.17

ת"ע 43608-08-14

ת"ע 43796-08-14

ת"ע 43691-08-14

בפני כבוד השופטת שפרה גליק

1 גם מהתסקיר (בימש/13) וגם מחוות הדעת של ד"ר ברבר עולה, כי המנוחה לא
2 ידעה מהו היקף רכושה, לא ידעה כמה דירות יש לה, מה היקף כספיה בבנק וכמה
3 שכר דירה היא מקבלת עבור השכרת הדירות שבבעלותה.

4
5 להלן, אצטט מתוך חוות דעתו של ד"ר ברבר (בימש/12):

6
7 "לשאלתי לגבי הדירות שלה, יודעת לומר לי רק על שלוש דירות שיש לה,
8 ורק לאחר כרבע שעה אומרת לי על רכוש נוסף שיש לה, ולא יודעת לומר
9 לי מי הבעלים הנוספים שיש לה במספר דירות, שהיא בעלים עם
10 "יהודיה" ואחר כך אומרת שאין לה בעלים שותפים בדירות".

11
12 אנו יודעים מנספח ח' לתצהיר הנתבע 2 (העתק צוואתה הקודמת של המנוחה, כי
13 היו לה כשבע דירות, מלבד נכס מקרקעין נוסף).

14
15 בהמשך חוות הדעת (בימש/12), ציין ד"ר ברבר, בהתייחס למנוחה: "לא יודעת
16 לענות לי כמה שכר דירה היא גובה (מדובר על הדירה בחולון) וכשאני שואל שוב,
17 עונה: אני לא מקבלת בכסף כי אני מקבלת בשיקים", לא יודעת לפרט את הסכום,
18 והוסיף עוד כי אין היא יודעת בוודאות את כמות הכסף בבנק שלה, "אולי חצי
19 מיליון..." (על-פי נספח ח' לתצהיר הנתבע 2, ברשות המנוח היו כ- 3,500,000 ₪).

20
21
22 33. המסקנה העולה מן המקובץ- הנתבעים הרימו את הנטל הראייתי המושת עליהם כדי
23 להוכיח כי המנוחה הייתה נעדרת כשרות לכתובת הצוואה.

24
25 בשולי הדברים אציין, כי לבקשה למינוי אפוטרופוס וצו מניעה שיאסור על התובעים לנהל
26 ענייני רכושה של המנוחה (אז החסויה), צורפה חוות דעתו של ד"ר איליה גורביץ, הנושאת
27 תאריך 17.12.2010.

28

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תאריך: 30.3.17

ת"ע 43608-08-14

ת"ע 43796-08-14

ת"ע 43691-08-14

בפני כבוד השופטת שפרה גליק

בחוות דעתו כתב ד"ר גורביץ כך :

1
2
3 " ... בשיחה של דוד האחיין ומרגלית היום, התרשמתי מקשישה דמנטית
4 לחלוטין, שלא מתמצאת בזהות הסובבים, לא מתמצאת בזמן ולא מתמצאת כלל
5 בענייני רכוש, ולא יודעת להעריך את נכסיה, לא מודעת להכנסות ולהוצאות
6 הכספיות, לא זוכרת לטווח של דקות, (ה)שפה שלה דלה, קונקרטי עם סימני
7 ליקוי של שיפוט ותובנה, היא לא זיהתה את דוד בשם ולא ידעה להסביר מה
8 קרבתו. לא זכרה שהיה לה את דוד, ולא זכרה לומר שיש לה אחות טובה.

9
10 להערכתי הראשונית מדובר במחלת אלצהיימר בשלב בינוני, אין בידי גישה
11 לתיקה הרפואי או מידע ... מקיף מהגורמים הרפואיים, לכן אדגיש כי מדובר
12 ברושם ראשוני. הקשישה לא סבלה מאי נוחות כלשהו בזמן השיחה, הייתה
13 שקטה ונעימה בתקשורת (שפה מצומצמת, תכני חשיבה דלים) לא התרשמתי
14 מסימני מצוקה פיזית או נפשית ...".

15
16 חרף העובדה כי ד"ר גורביץ ציין בסוף חוות דעתו, כי מציע הוא בדיקה ניטראלית על-ידי
17 פסיכיאטר, אייחס משקל מועט לחוות דעתו, זאת נוכח העובדה שבחקירתו לפני הודה כי
18 הבדיקה התבצעה בחדר בית האבות ואף בנוכחות הנתבע מס' 1, אשר שילם את שכרו (ראה
19 תשובותיו לחקירה הנגדית, עמודים 70-71 לפרוטוקול).

20
21 34. אוסיף עוד, כי שני הצדדים, הן התובעת והן הנתבעים, הגישו בקשות לפסילת חוות דעתו
22 של המומחה (ראה בקשות 24 ו-31 בת"ע 43608-08-14). את שתי הבקשות דחיתי, ולמיטב
23 הבנתי, המומחה עשה מלאכתו נאמנה.

24
25 35. ואכן, כאשר הוכח כי בשני הפרמטרים העיקריים (הכוונה להיקף הרכוש וזהות היורשים)
26 נשללה עובדת כשירותה של המנוחה, יש מקום לקבוע כי המנוחה הייתה בלתי כשירה לערוך
27 את צוואתה.
28

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תאריך: 30.3.17

ת"ע 43608-08-14

ת"ע 43796-08-14

ת"ע 43691-08-14

בפני כבוד השופטת שפרה גליק

1 כאשר פרופסור נוי, המומחה מטעם בית-המשפט נשאל על כך, הוא הסכים כי אכן כך פני
2 הדברים ואם היה לו חומר זה קודם שנתן את חוות דעתו, התוצאה הייתה אחרת.
3 אצטט להלן מן הפרוטוקול, בעמודים 50-51 :

4
5 "ש. אם היית רואה אינדיקציות חוזרות ונשנות שהמנוחה לא הכירה את
6 רכושה, היית כותב שהיא לא הייתה כשירה ?
7 ת. זה אחד הפרמטרים, מה שמוצג כאן זה בעצם מה שצריך להיות עפ"י
8 הסטנדרט הרפואי והמשפחתי, כך צריך להיות. מצד שני, בהרבה מאד
9 תיקים, החיים אחרים, אין את זה. אני צריך לראות לבית המשפט "ראו,
10 יש כאן מגבלה, אין לי כאן את האופטימלי אלא רק את זה". הערכת
11 היקף רכושה זה אחד הפרמטרים, יש מצבה קוגניטיבי, יש תרופות
12 שהיא לוקחת, יש מחלות סיסטמיות, יש הרבה פרמטרים שמשפיעים על
13 הכשירות, הערכת היקף רכושה הוא אחד הפרמטרים מבין עשרות פרטי
14 מידע."

15
16 36. להלן אפרט הסתייגותי מטיעונים של התובעת בסיכומיה בהקשר לחוות הדעת:

17
18 36.1 כי אין בידי לקבל את הנטען בסיכומי התובעת (סעיף 24) וכי כביכול אין מקום
19 להישען על חוות דעתו של ד"ר ברבר, כיוון שזה האחרון פעל בניגוד להחלטתו
20 וקרא את כתב התביעה למינוי אפוטרופוס ואת הבקשה לצו מניעה וביסס עליהם,
21 לכאורה, את מסקנותיו, ממצאיו והמלצותיו וכן קרא את חוות דעתו הפרטית של
22 ד"ר גורביץ וכן את רשימת נכסיה של המנוחה (החסויה בשעתה), ולהלן אמנה
23 טעמי: אמנם ד"ר ברבר נחשף לכאורה לחוות הדעת של ד"ר גורביץ, אך מנגד ראה
24 אף את חוות הדעת של ד"ר פולובסקי משנת 2010, שם נכתב כי מצב המנוחה (אז
25 החסויה – תקין). ד"ר ברבר אף ציין, כי באת-כוח התובעת דאז, עורכת הדין תובל-
26 פרידמן, העבירה לד"ר ברבר אף פרוטוקול הדיון בתיק האפוטרופוסות מיום
27 27.01.2011, שם טענה באת-כוח התובעת כי הגישה חוות-דעת פסיכיאטרית, לפיה
28 החסויה כשירה (ראה בעניין זה תיק אפוטרופוסות 26118-01-11 – ישיבת יום

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תאריך: 30.3.17

ת"ע 43608-08-14

ת"ע 43796-08-14

ת"ע 43691-08-14

בפני כבוד השופטת שפרה גליק

1 27.01.2011, שם מתאר ד"ר ברבר, כי לאחר בדיקתו את המנוחה, הדמנציה שלה
2 ברמה בינונית (עמוד 5 לפרוטוקול) ואילו עורכת הדין **תובל פרידמן** מדברת על חוות
3 דעת מטעמה, בה נקבע כי החסויה יכולה להביע את דעתה (עמוד 6 לפרוטוקול).
4

5 מכל האמור, נראה כי ד"ר ברבר "נחשף" לטענות שני הצדדים כאחד וקבע את אשר
6 קבע, על סמך הבדיקה שלו עצמו.
7

8 36.2 ד"ר ברבר פגש את המנוחה, בדק אותה וחווה דעתו במועד "טרי" של כחודש טרם
9 עריכת צוואתה של המנוחה. ד"ר ברבר היה מומחה מטעם בית המשפט בתיק
10 האפוטרופוסות (א"פ 26118-01-11), חווה את דעתו האובייקטיבית ואף קבע כי אין
11 להתחשב בדעתה של המנוחה. אצטט מתוך תשובותיו לחקירת ב"כ הנתבע בפני,
12 היום: (עמוד 5 לפרוטוקול, תיק א"פ 26118-01-11):
13

"חקירה נגדית לעו"ד בן דוד"

15 ש. אתה לאחר שהסברת בדיוק את המבחנים שערכת לחסויה
16 וההתנהלות שלה במבחנים הללו, כותב שאתה ממליץ על מינוי
17 אפוטרופוס, ואז אתה כותב בעמ' 4 שהגב' מוסרת שי.מסייע לה
18 ואתה מבקש להתחשב ברצונה. הקביעה שלך שהיא אינה יכולה
19 להביע דעה באשר למינוי היא חד משמעית, נכון?

20 ת. כן, אני יכול לפרט.

21 ש. תסביר כיצד מתיישבים שני אלו בכפיפה אחת.

22 ת. אני אסביר, במהלך הבדיקה הגב' התנגדה למינוי אפוטרופוס
23 ואמרה שהיא לא צריכה כי היא יכולה לנהל את העניינים
24 בעצמה. לאחר שבדקתי אותה הסקתי שיש צורך במינוי
25 אפוטרופוס. היא סיפרה לי שיש מישהו שעוזר לה, אני כתבתי
26 את זה כאמירה שלה, שיכול להיות שכדאי להתחשב בזה.
27 הדמנציה של הגב' היא ברמה בינונית, היא יכולה לבקש מישהו
28 שהיא רוצה. בדקתי אותה וערכת את מבחנים וכתבתי את מה

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תאריך: 30.3.17

ת"ע 43608-08-14

ת"ע 43796-08-14

ת"ע 43691-08-14

בפני כבוד השופטת שפרה גליק

1 שכתבתי. לא התרשמתי שהיא תוכל לנהל את העניינים שלה
2 בעצמה. לכן חשבתי להמליץ למנות לה אפוטרופוס למרות
3 ההתנגדות שלה. לאחר שבדקתי אותה הסקתי שיש צורך במינוי
4 אפוטרופוס. היא סיפרה לי שיש מישהו שעוזר לה, אני כתבתי
5 את זה כאמירה שלה, שיכול להיות שכדאי להתחשב בזה.
6 הדמנציה של הגב' היא ברמה בינונית, היא יכולה לבקש מישהו
7 שהיא רוצה. בדקתי אותה וערכתי לה מבחנים וכתבתי את מה
8 שכתבתי. לא התרשמתי שהיא תוכל לנהל את העניינים שלה
9 בעצמה. לכן חשבתי להמליץ למנות לה אפוטרופוס למרות
10 ההתנגדות שלה..."

11

12 עוד אוסיף בהקשר זה, כי מקבלת אני את האמור בסעיף 21 לסיכומי הנתבעים 36.3
13 ואיני מקבלת האמור בסיכומי התובעת (סעיף 30), לעניין המוצג בימש/13
14 (תסקיר הרווחה [סעד]) אותו כבר סקרתי לעיל. התסקיר אשר הוגש בתיק
15 האפוטרופסות אינו בבחינת "עדות שמיעה".

16

17 עורכת התסקיר פגשה את המנוחה, שוחחה עמה והגישה מסמך רשמי שהוא תעודת
18 עובד ציבור, וכעולה מהוראות הדין, מהווה הוא ראיה לאמיתות תוקפו אף ללא
19 צורך בזימון עורכו לחקירה (ראה הוראות סעיף 23 לפקודת הראיות [נוסח חדש,
20 תשל"א – 1971]).

21

22 התסקיר קיים במערכת "נט המשפט", הוצג למומחה בית המשפט, פרופ' נוי, אשר
23 אף נחקר בהתייחס לאמור בו.

24

25

26 התובעת לא ביקשה לחקור את עורכת התסקיר במסגרת תיק האפוטרופסות ואף
27 לא במסגרת התיקים הנדונים בפניי.

28

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תאריך: 30.3.17

ת"ע 43608-08-14

ת"ע 43796-08-14

ת"ע 43691-08-14

בפני כבוד השופטת שפרה גליק

- 1   36.4   הוא הדין גם בקשר להערכת התלות של המוסד לביטוח לאומי (ת/15). אף מתוקף
2   זה היה בפני מומחה בית המשפט ואי אפשר להתייחס אליו כ"עדות שמיעה",
3   כטענת התובעת.
4
5   37.   לסיכום האמור בראש פרק זה, ולאור כל האמור לעיל, הנתבעים הרימו את הנטל הראייתי
6   המושת עליהם, והוכיחו כי המנוחה לא ידעה להבחין בטיבה של צוואה, וכי המנוחה היתה
7   נעדרת כשרות לעריכת הצוואה, ולפיכך דין צוואתה להתבטל.
8
9   **הטענה בדבר השפעה בלתי הוגנת.**
10
11   38.   הוראות סעיף 30 (א) לחוק הירושה תשכ"ה – 1965 קובעות כדלהלן:
12
13   "הוראות צוואה שנעשתה מחמת אונס, איום, השפעה בלתי הוגנת, תחבולה או
14   תרמית – בטלה".
15
16   39.   הכלל המשפטי קובע, כי נטל ההוכחה לעניין הוכחתה של ההשפעה הבלתי הוגנת, מוטל על
17   הטוען להשפעה כזו.
18   ראה ספרו של פרופסור שילה "פירוש לחוק הירושה תשכ"ה – 1965" בעמוד 271, כן ראה
19   ע"א 245/85 אנגלמן נ' קליין פ"ד מ"ג (1) 772.
20
21   40.   כזכור, טענה התובעת, כי בעת עריכת צוואתה של המנוחה היא הייתה עצמאית ובלתי
22   תלויה, ולפיכך, לא הייתה עליה כל השפעה בלתי הוגנת. אבדוק אפוא טענה זו, נוכח
23   התשתית הראייתית אשר הונחה בפני.
24
25   41.   כזכור, קבעה הפסיקה מבחנים, שהם מעין "נייר לקמוס פסיקטי", כדי לבחון אם הייתה
26   השפעה בלתי הוגנת.
27   המבחנים הם: מבחן התלות והעצמאות, מבחן התלות והסיוע, מבחן קשרי המצווה עם
28   אחותו, ומבחן נסיבות עריכת הצוואה.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תאריך: 30.3.17

ת"ע 43608-08-14

ת"ע 43796-08-14

ת"ע 43691-08-14

בפני כבוד השופטת שפרה גליק

- 1 ראה : דני"א 1516/95 מרום נ' היועמ"ש פ"ד נ"ב (2) 813 ; ע"א 5185/93 היועמ"ש נ' מרום
2 פ"ד מ"ט (1) 38 ; ע"א 2500/93 שטיינר נ' ארגון עולי מרכז אירופה פ"ד (ד) 338.
3
4 42. אבחן עתה את התשתית הראייתית שהונחה בפני באספקלריית המבחנים שלעיל.
5
6 42.1 מבחן התלות והעצמאות – במבחן זה יש לבחון, האם המצווה היה עצמאי, מן
7 הבחינה הפיזית והנפשית בעת שנחתמה הצוואה. ככל שסקרתי את הראיות שלעיל,
8 לכאורה ומבחינה פיזית, המנוחה הייתה עצמאית, היא התגוררה בבית אבות
9 בחולון, אך כפי שעלה מחוות דעתו של ד"ר ברבר, תסקיר הסעד, והערכת התלות
10 של המוסד לביטוח לאומי, היא לא הייתה כשירה מבחינה קוגניטיבית. עו"ד תובל
11 פרידמן סירבה לערוך לה בצוואה בעדים (כך בתצהיר עדותה אם כי בעדות בע"פ
12 אמרה ש"העדיפה" שלא לערוך למנוחה צוואה בעדים).
13
14 42.2 מבחן התלות והסיוע – בחינת התשתית הראייתית מצביעה על כך שהמנוחה
15 הרבתה להסתייע בתובעת ובבנה של התובעת ירון, כך באשר לכל המגעים עם בית
16 האבות, עם הביטוח הלאומי, וכך עם רשויות הרווחה (כעולה מהתסקיר
17 בימ"ש/13), ואפילו אל עו"ד תובל פרידמן הגיעה המנוחה עם התובעת.
18 יצוין, כי בתסקיר הרווחה שהוגש 3 חודשים אחרי עריכת הצוואה מצוין שהמנוחה
19 הועברה למחלקת תשומים בין היתר "עקב קשרי תפקודה והזנחה אישית
20 וסביבתית", יש התייחסות בתסקיר גם לביקור של 05.04.2011 כשבועיים לאחר
21 הצוואה, ובו מפורט שהמנוחה לא מבינה מה שנשאלת, ואפילו אינה מבינה מהו
22 אפטרופוס. עוד צוין בתסקיר, כי המנוחה "זקוקה לדבון רב כדי להחליף בגדים
23 ולהתקלח.."
24 גם לבדיקה עם ד"ר ברבר (הבדיקה התקיימה כחודש לפני הצוואה ב-10.02.2017)
25 היא באה עם אחייניותיה.
26
27 42.3 מבחן קשרי המצווה עם האחרים – ניכר מכל הדוחות אותם סקרתי, כי המנוחה
28 מקיימת קשרים רק עם התובעת, אחותה, והאחיין שלה. עם זאת, בחוות הדעת של

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תאריך: 30.3.17

ת"ע 43608-08-14

ת"ע 43796-08-14

ת"ע 43691-08-14

בפני כבוד השופטת שפרה גליק

- 1 ד"ר ברבר צוין שהיא באה עם בני משפחה לבדיקה, אך לא יכולה הייתה לציין את
2 קרבתם אליה, לא נשמעה עדות כלשהי, שהמנוחה קיימה קשרים חברתיים אחרים
3 כלשהם.
4
- 5 **מבחן נסיבות עריכת הצוואה** – הצוואה נערכה בכתב יד לאחר שעו"ד **תובל פרידמן** 42.4
6 סירבה לערוך למנוחה צוואה בעדים (בגרסה אחרת, "העדיפה" שלא לערוך צוואה
7 בעדים).
8 אחותה של התובעת לא העידה, לא נתנה תצהיר עדות, אך מאידך הוכח, כי נמשכו
9 שנים רבות מח"ן המנוחה לטובתה, כעולה מנספח י"ב לתצהיר עדותו של הנתבע 2.
10 בכל העת הזו, כולל בבדיקתו של ד"ר ברבר ועד לכתיבת הצוואה בכתב יד, היו
11 התובעת אחותה וילדיהם בקשר הדוק מאד עם המנוחה. יש הגיון בטענת הנתבעים
12 בסעיף 41 לסיכומיהם, כי הצוואה נכתבה מביתה של התובעת, שכן התובעת העידה
13 שבסופי שבוע (ראה חקירתה הנגדית בעמוד 37 לפרוטוקול).
14
- 15 גם באשר להפקדת הצוואה בכתב יד אצל רשם הירושות נראה, כי יש תמיהות לא
16 מעטות באותה עת עפ"י מבחן התלות של המוסד לביטוח לאומי, המנוחה לא
17 התמצאה במרחב, ואפילו לחזור מבית הכנסת שבבית האבות התקשתה.
18 לא סביר בעיני, שנסעה לבדה להפקיד הצוואה בכתב יד אצל הרשם לענייני ירושה.
19
- 20 **המסקנה העולה מן המקובץ היא, שניתן לקבוע כי הנתבעים הרימו את הנטל המוטל** 43
21 **עליהם והוכיחו, כי בנסיבות שיכולות להעיד על השפעה בלתי הוגנת מצד התובעת על**
22 **המנוחה.**
23
- 24 **סיכומו של דבר**
25
- 26 בהתחשב בכל האמור לעיל, אני דוחה את תביעת התובעת לקיים את צוואת המנוחה בת"ע
27 43608-08-14 ומקבלת את ההתנגדויות נשוא ת"ע 43796-08-14 ו-ת"ע 43691-08-14.
28

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תאריך: 30.3.17

ת"ע 43608-08-14

ת"ע 43796-08-14

ת"ע 43691-08-14

בפני כבוד השופטת שפרה גליק

1 .45 התובעת תישא בהוצאות הנתבעים לרבות שכ"ט עו"ד בסך 30,000 ₪.

2

3 .46 ניתן לפרסום בהשמטת שמות.

4

5

6

7

8

9

התביעה סגורה